

Tutkimusosio

Työllistymisen esteinä haluttomuus muuttaa, puuttuvat työpaikat ja kouluttautuminen väärille aloille

Suomalaisten enemmistö näkee seitsemän työllistymisen estettä. Niitä ovat: haluttomuus muuttaa työn perässä muualle (80 %), työpaikkojen niukkuus asuinpaikkakunnalla (71 %), kouluttautuminen väärille aloille (61 %), työnantajien välttely palkata työttömiä (55 %), erilaiset kannustinloukut (tuet niin hyviä, että ei kannata ottaa työtä vastaan) (54 %), työehtojen joustamattomuus (52 %) ja liian vähäiset mahdollisuudet paikalliselle sopimiselle (51 %).

Lähes joka toinen arvioi työnhakijoiden osaamisen olevan niin heikkoa, että ei kannata tarjota työtä (47 %) ja työttömien olevan haluttomia ottamaan työtä vastaan (46 %). Saman suuruinen joukko (46 %) ei kuitenkaan ole halukas leimaamaan työttömiä työhaluttomiksi, laiskoiksi. Suomalaisista ainoastaan vajaa kolmannes (30 %) uskoo liian korkeiden palkkakustannusten olevan merkittävä työllistymisen este maassamme.

Näkemykset työllistymisen esteistä ovat muuttuneet jonkin verran vuodesta 2016. Aiempaa useampi katsoo, että työnhakijoiden osaaminen ei ole sillä tasolla, että kannattaisi palkata (30 % → 47 %). Yhä useampi myös otaksuu, että ihmisiä on koulutettu väärille aloille ja ammatteihin (57 % → 61 %). Suomalaisista aiempaa suurempi osa on siis vakuuttunut siitä, että Suomessa on osaamisvaje. Vuonna 2016 suomalaisista yli kolmannes (37 %) syytti palkkojen korkeuden haittaavan työllistymistä, nyt tälle kannalle asettuu enää vajaa kolmannes (30 %).

Enemmistö työttömistä ja opiskelijoista valitsee mieluummin työttömyyden kuin minkä tahansa työn

Enemmistö työttömistä (66 %) ja opiskelijoista (51 %) valitsee mieluummin työttömyyden kuin minkä tahansa työn. Sen sijaan enemmistö (58 %) kansalaisista ottaisi vastaan minkä tahansa työn, jos vaihtoehtona olisi työttömyys. Eri mieltä tohtii olla kolmannes (33 %) kansalaisista. Suhtautuminen on yhteydessä ammattiasemaan ja ikään. Yli 60-vuotiaille (74 %), eläkeläisille (70 %) ja yrittäjille (70 %) on ollut helppoa vastata myöntävästi.

Enemmistö arvioi liian monien karttelevan töihin menoa, jos talous on muuten turvattu (57 %). Lähes samaan hengenvetoon kuitenkin lähes kaksi kolmesta (63 %) yhtyy väittämään ”Suomessa työttömyys ei johdu työttömien työhaluttomuudesta, vaan työpaikkojen puutteesta”. Työhaluttomuus saattaa siis kansalaisten mielestä olla työllistymisen este, mutta se ei ole työttömyyden syy.

Puolet (51 %) suomalaisista uskoo, että ”työnantajat välttelevät työn tarjoamista työttömille”. Reilu kolmannes (35 %) ei tunnista tällaista. Etenkin SDP:n (67 %), vihreiden (62 %) ja vasemmistoliiton (74 %) kannattajat, SAK:n jäsenet (71 %) sekä työttömät (64 %) uskovat työnantajien kaihtavan työttömien palkkaamista.

Vastaajille esitettiin myös väittämä ”jos työtön kieltäytyy työvoimapalveluista, tulisi toimeentulotuet poistaa”. Kansalaiset jakaantuvat kahteen eri leiriin. Lähes joka toinen (46 %) yhtyy väittämään ja samansuuruinen joukko (44 %) suhtautuu ehdotukseen kielteisesti. Keskustan ja kokoomuksen kannattajat suhtautuvat ajatukseen myönteisesti. Vasemmistoliiton tukijat tyrmäävät sen. SDP:n, vihreiden ja perussuomalaisten kannattajat jakaantuvat kahtia, puolesta ja vastaan.

Samaan hengenvetoon suomalaiset kuitenkin tyrmäävät yleiseksi työllisyyden parantamislääkkeeksi etuuskarsimisen nykyisestä. Kolme neljästä (74 %) yhtyy väittämään ”Suomen työmarkkinat eivät kaipaa yhtään lisää pätkätoita, etuuskarsimista ja epävarmuutta”. Enemmistö kaikkien puolueiden tukijoista yhtyy väittämään. Mielipide on, jos mahdollista, voimistunut vuodesta 2016 (66 % → 74 %).

Tuloksista käy myös ilmi, että valtaosa suomalaisista kaipaa ainakin koulutuksellisia aktivointitoimia. Kolme neljästä (75 %) yhtyy väittämään ”pitkäaikaistyöttömät tarvitsevat tehokasta kouluttautumista, mutta kukaan ei ole kiinnostunut maksamaan sitä”. Vain yksi kahdeksasta (13 %) on eri mieltä väittämän kanssa.

Jakamis- ja alustatalouteen liittyen vastaajille esitettiin väittämä ”alustatalouden työtehtävät, joihin tartutaan netin välityksellä, muuttavat työelämää ja työmarkkinoita ihmisten kannalta parempaan suuntaan”. Aihealue näyttäyty kansalaisille vieraana, miltei outona. Enemmän kuin kaksi viidestä (42 %) ei pysty ottamaan kantaa lainkaan. Kolmannes suhtautuu alustatalouden tarjoamiin mahdollisuuksiin optimistisesti (32 %) ja neljännes pessimistisesti (25 %). Nuoret ja koulutetut ihmiset suhtautuvat alustatalouden tarjoamiin mahdollisuuksiin keskimäärää optimistisemmin.

Työperäinen maahanmuutto jakaa kansan kahtia

Väite ”Suomi tarvitsee lisää ulkomaalaisia työntekijöitä paikkaamaan työikäisen väestön vähentymistä ja syntyvyyden alentumista” herättää kansalaisissa jonkin verran enemmän myönteisiä (50%) kuin kielteisiä (40%) reaktioita. Vierastyövoimaa peräänkuuluttavat etenkin ikääntyneet, korkeasti koulutetut ja ylemmät toimihenkilöt. Merkillepantavaa on se, että nuoret, 18–30-vuotiaat, eivät suhtaudu mitenkään erityisen suopeasti ajatukseen ulkomaalaisten työntekijöiden palkkaamisesta paikkaamaan työikäisen väestön vähentymistä ja syntyvyyden alentumista.

Puoluekannan mukaan vierastyövoiman perään kuuluttavat etenkin kokoomuksen (70 %) ja vihreiden (70 %) kannattajat. Perussuomalaisten tukijat ovat täysin päivävastaista mieltä. Perussuomalaisten tukijoista kolme neljästä (76 %) tyrmää ehdotuksen työperäisen maahanmuuton vauhdittamisesta.

Toinen maahanmuuttoa sivuava väittämä jakaa myös kansan kahtia. Kaksi viidestä (42 %) hyväksyy väitteen ”tänne on turha houkutelaa ulkomaalaisia työntekijöitä, kun työpaikat eivät tulevaisuudessa riitä edes suomalaisille itselleen”. Populistisävyisen lausuman torjuu lähes puolet (48 %) väestöstä.

Tutkimuksen toteutus

Maan hallitus tavoittelee 75 % työllisyysastetta eli noin 60 000 lisätyöllistä vuoden 2023 loppuun mennessä. Tavoite itsessään on laajalti hyväksytty, vaikka keinoista ollaan ymmärrettävästi erimielisiä. Valtiovarainministeriö arvioi loppusyksyllä 2019, että talouskasvun hiipumisen takia 75 %

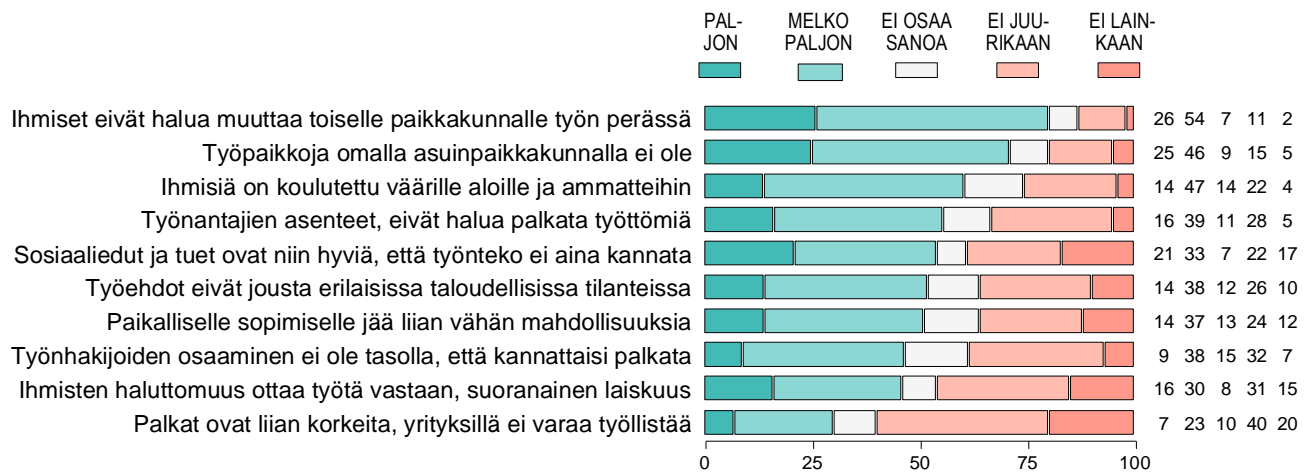
työllisyystavoitteen saavuttaminen vaatii enemmän lisätyöllisiä kuin 60 000. Iso osa maan hallituksen merkittävistä työllisyystoimista määritellään kevään 2020 aikana.

Kunnallisalalan kehittämissäätöön tuoreimmassa Ilmapuntari-tutkimuksessa selvitettiin suomalaisten näkemyksiä työllistymisen esteistä. Vastajille esitettiin lista mahdollisia työllistymistä estäviä tekijöitä ja kysyttiin, missä määrin ne estävät työllistymistä maassamme. Samoin esitettiin joukko työttömyyteen liittyviä väittämiä.

KAKS – Kunnallisalalan kehittämissäätöön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy. Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 1.-5.12.2019. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1 098. Vastajat edustavat maamme 18–79 vuotta täyttäneitä väestöstä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali koko aineistossa on suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

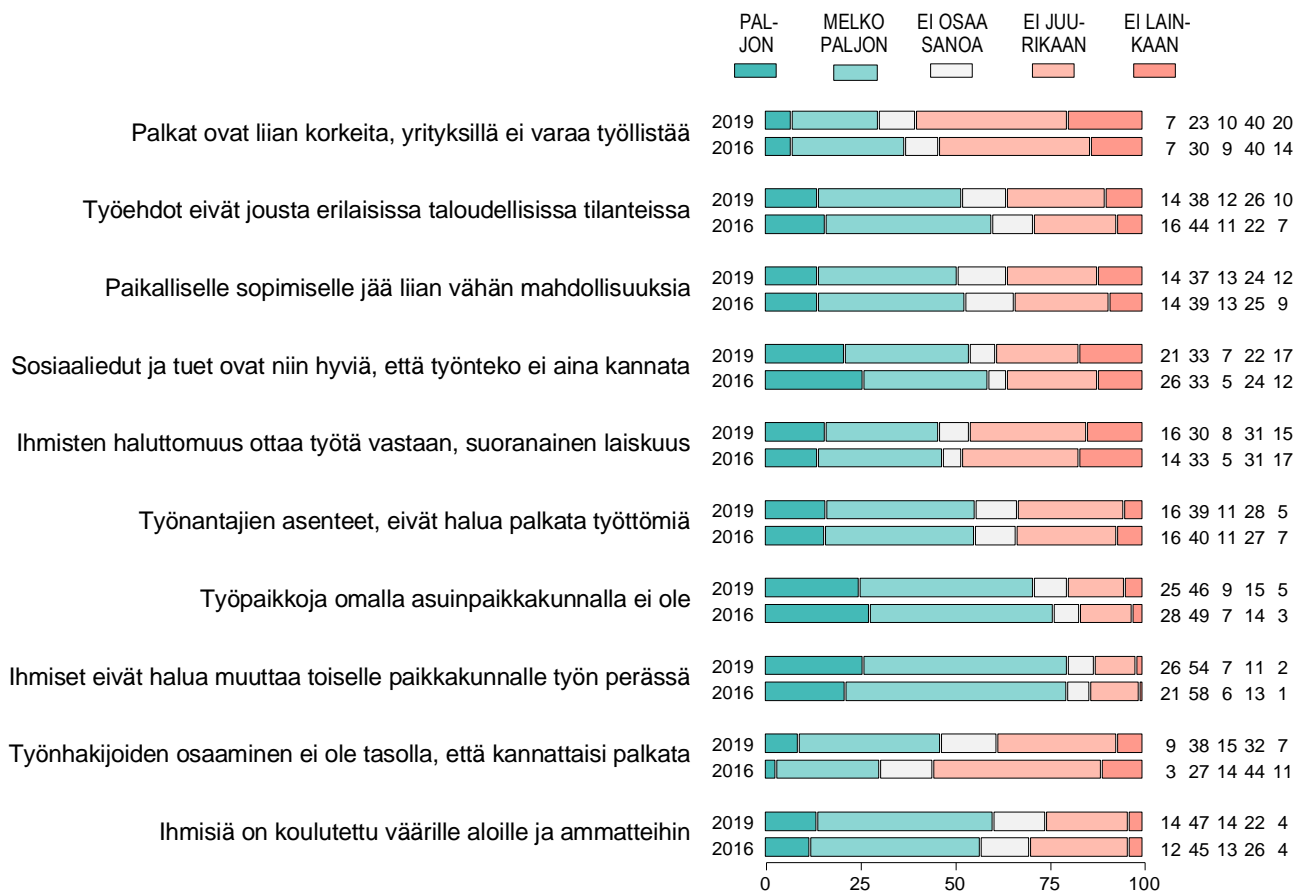
Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400-570087

Kuvio 5. MISSÄ MÄÄRIN SEURAAVAT ASIAT ESTÄVÄT TYÖLLISTYMISTÄ MAASSAMME (%).

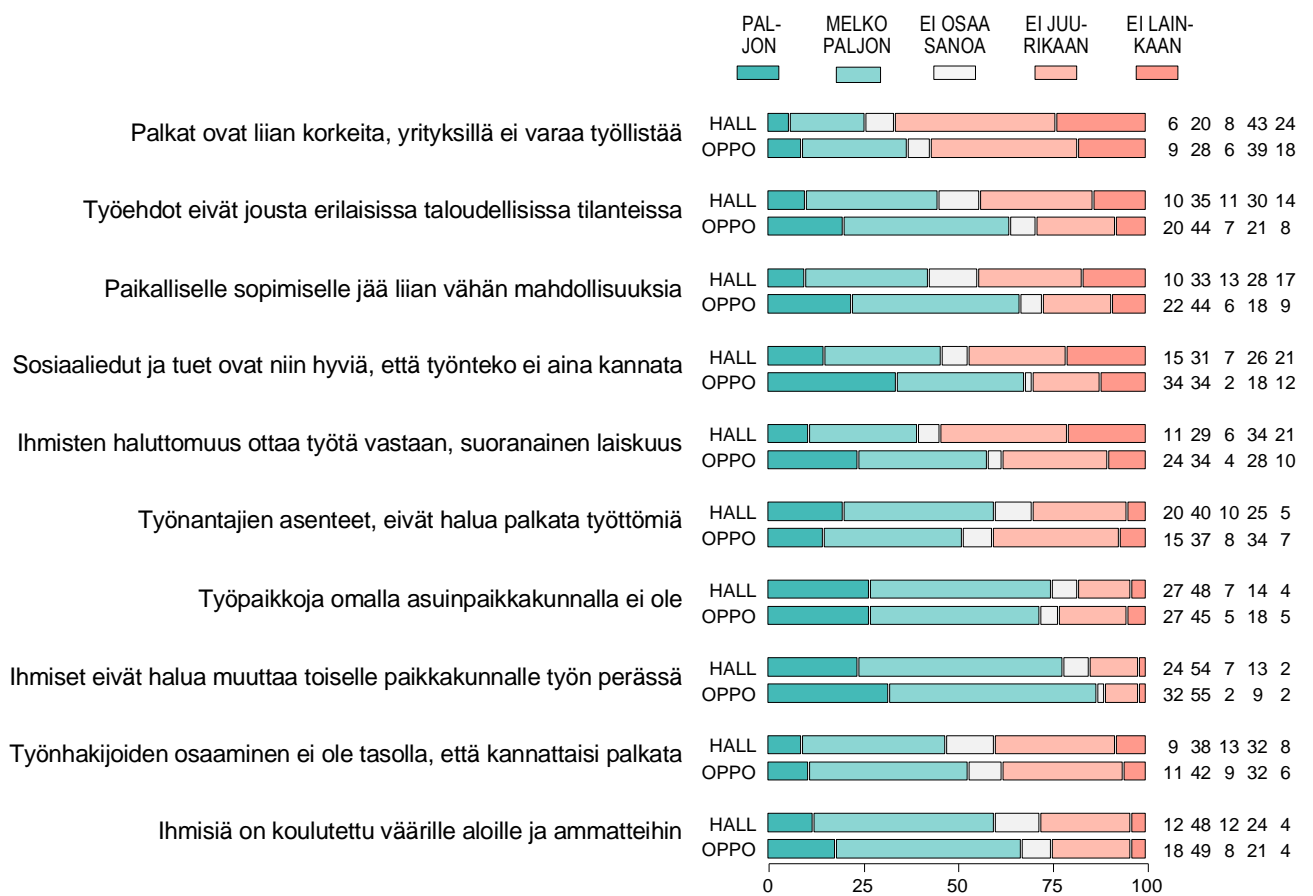
Kunnallisalalan kehittämissäätö 2019

Kuvio 5t. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIAT ESTÄVÄT TYÖLLISTYMISTÄ MAASSAMME: ARVIOT VUOSINA 2016 JA 2019 (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2019

Kuvio 5h. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIAT ESTÄVÄT TYÖLLISTYMISTÄ MAASSAMME: HALLITUSPUOLUEIDEN (HALL) vs. OPPOSITIOPUOLUEIDEN (OPPO) KANNATTAJIEN ARVIOT (%).

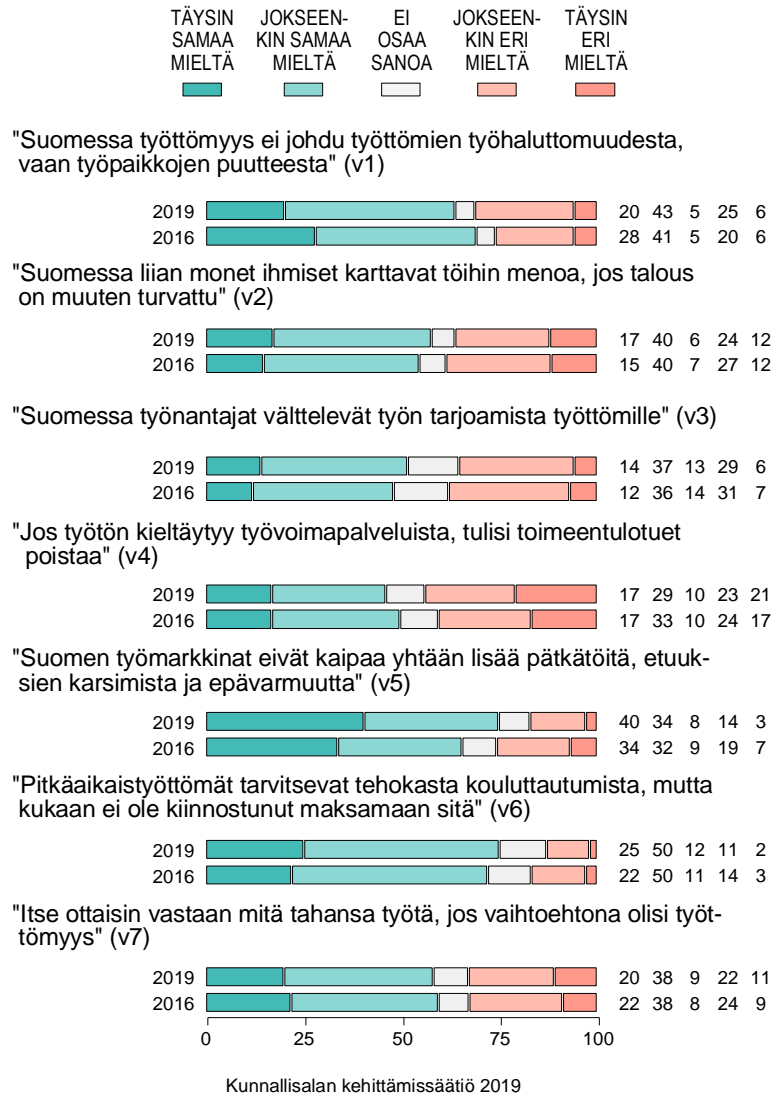

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2019

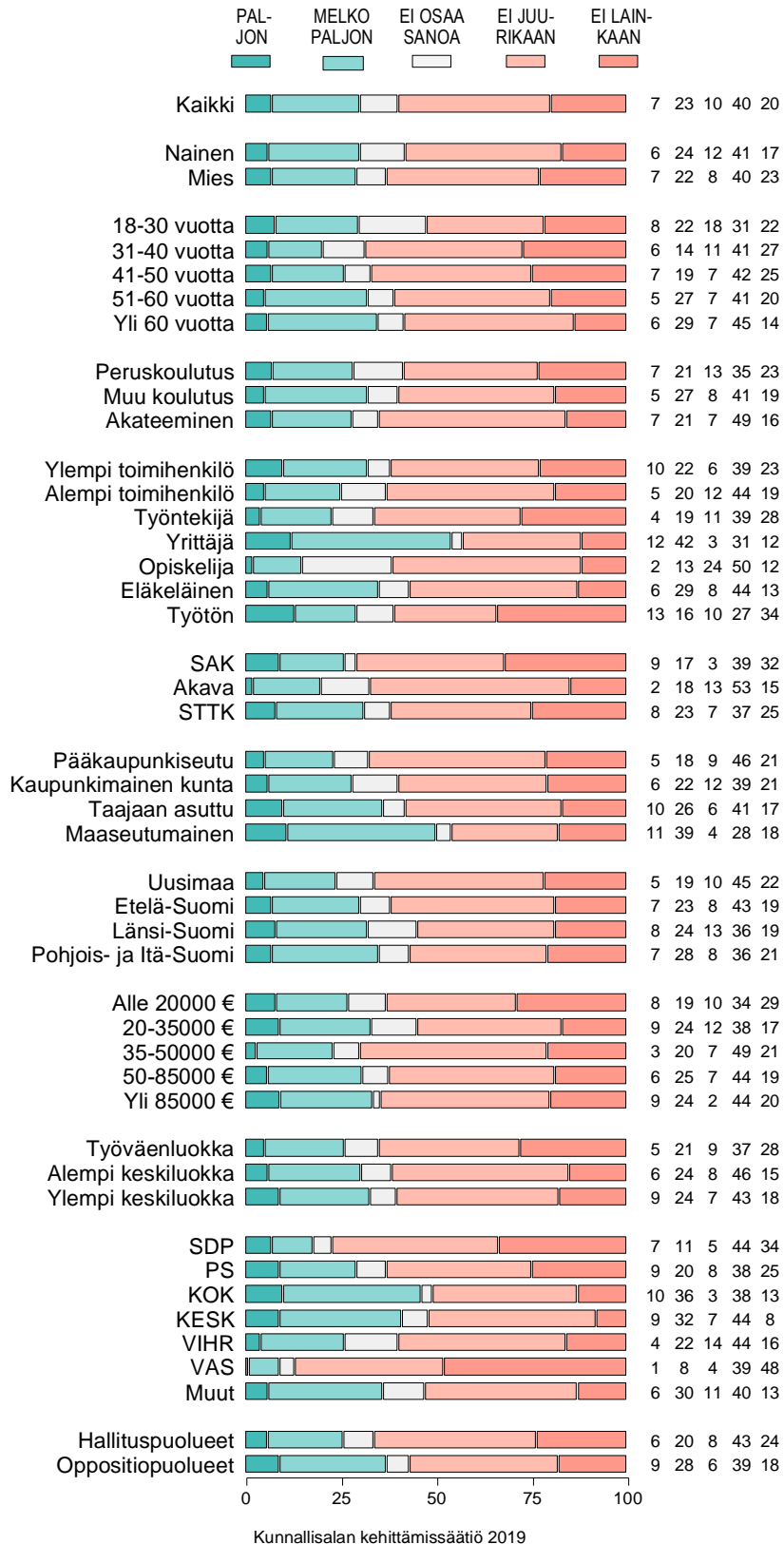
Kuvio 6. SUHTAUTUMINEN TYÖTTÖMYYTTÄ KOSKEVIIN VÄITÄMIIN (%).

Kuvio 6t. SUHTAUTUMINEN TYÖTTÖMYTTÄ KOSKEVIIN VÄITÄMIIN VUOSINA 2016 JA 2019 (%).

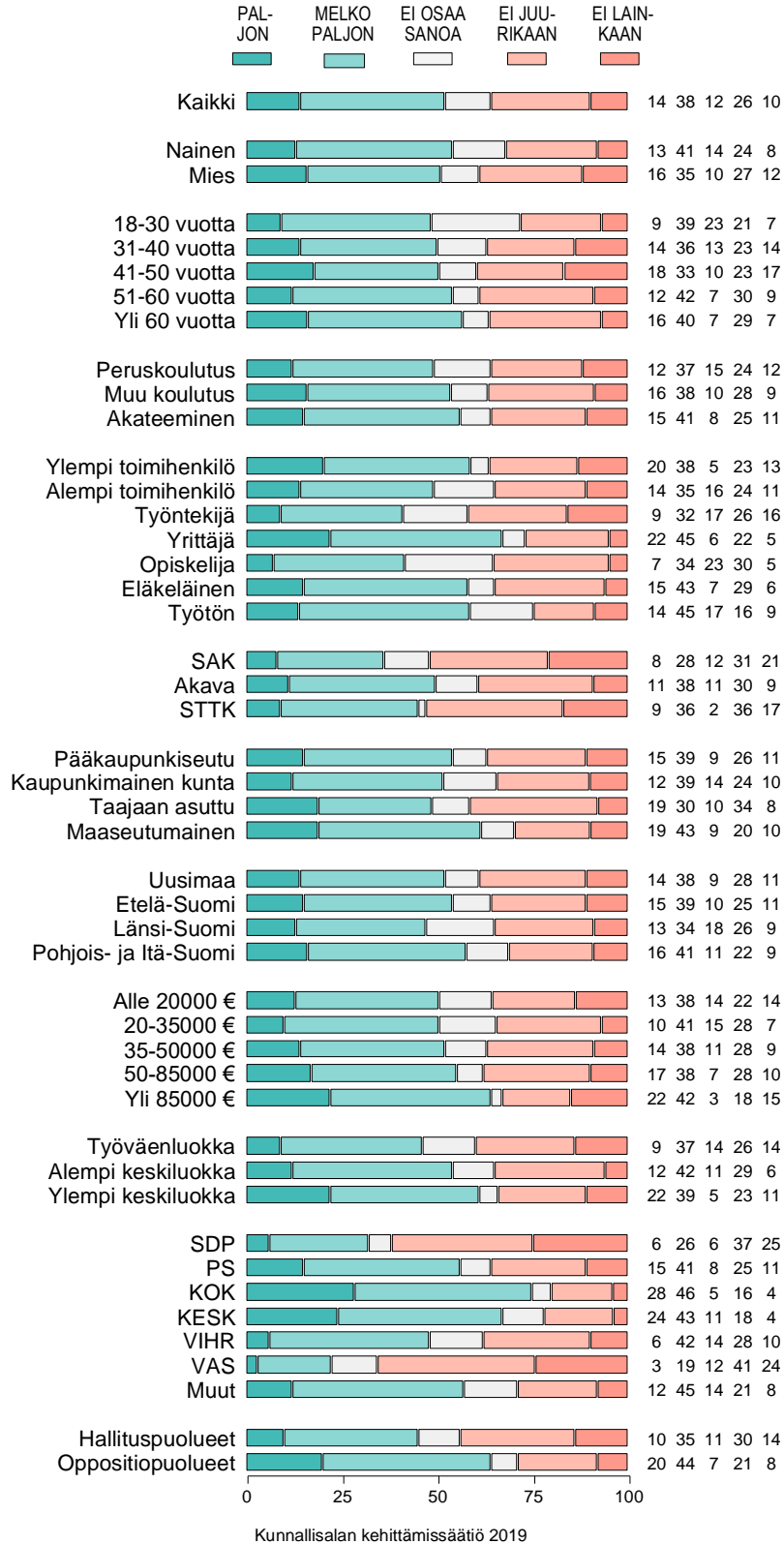

Kuvio 5-1. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIAT ESTÄVÄT TYÖLLISTYMISTÄ: PAL-
KAT OVAT LIIAN KORKEITA, YRITYKSILLÄ EI VARAATYÖL-
LISTÄÄ (%)

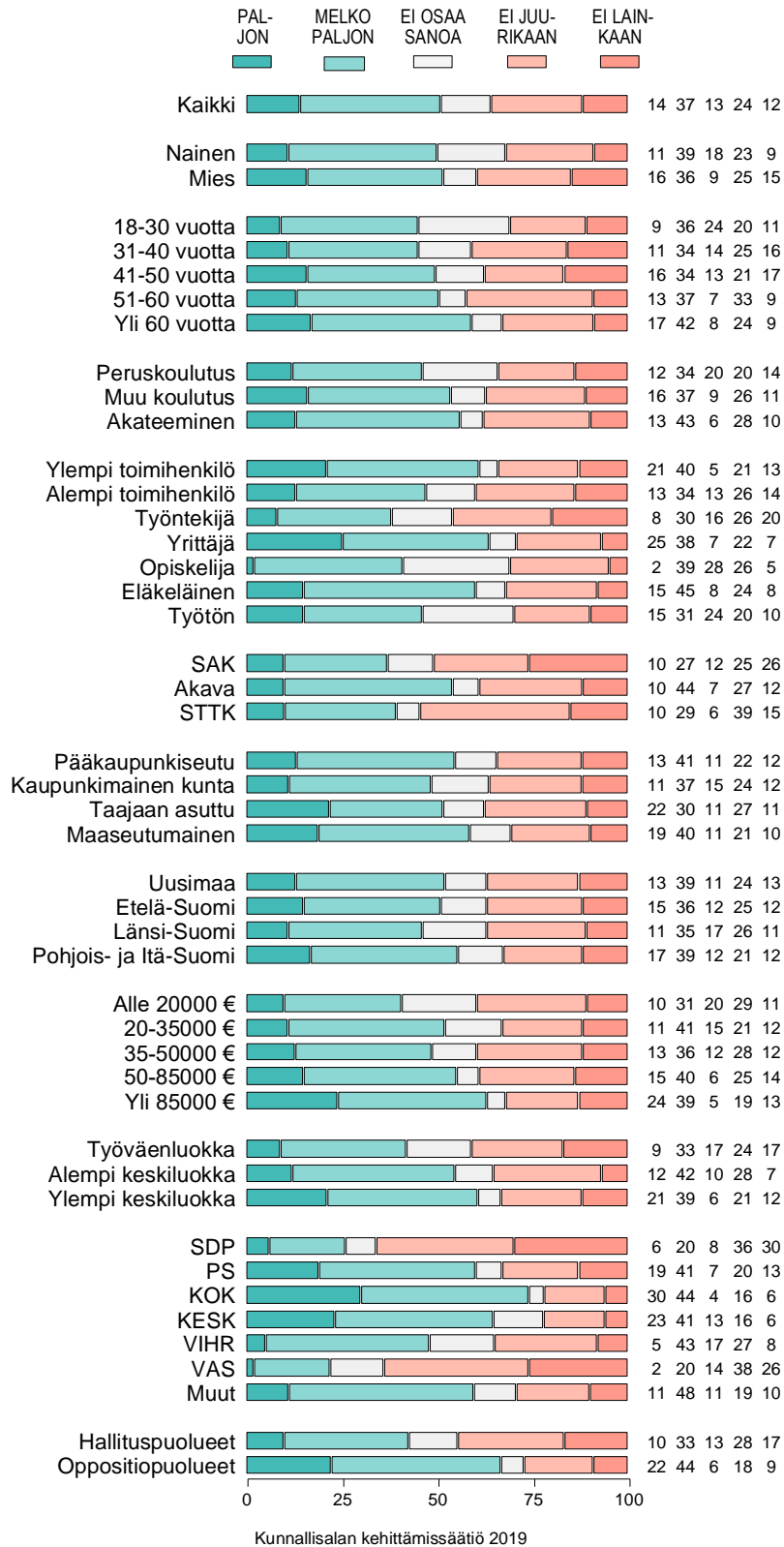

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2019

Kuvio 5-2. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIAT ESTÄVÄT TYÖLLISTYmistÄ: TYÖ-
 EHDOT EIVÄT JOUSTA ERILAISSISSA TALOUDELLISISSA TI-
 LANTEISSA (%).

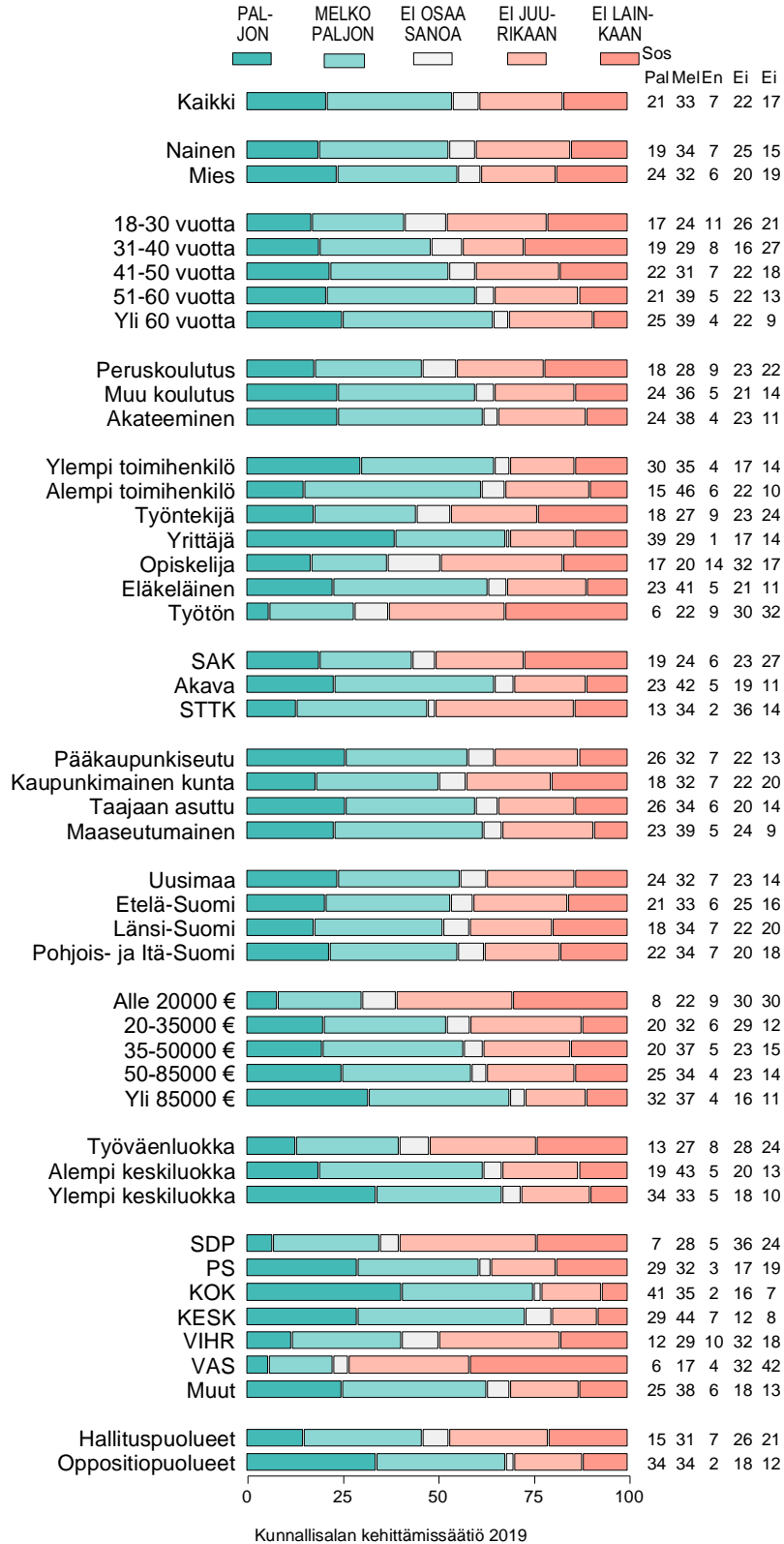

Kuvio 5-3. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIAT ESTÄVÄT TYÖLLISTYMISTÄ: PAIKALLISELLE SOPIMISELLE JÄÄ LIIAN VÄHÄN MAHDOLLISUUKSIA (%).

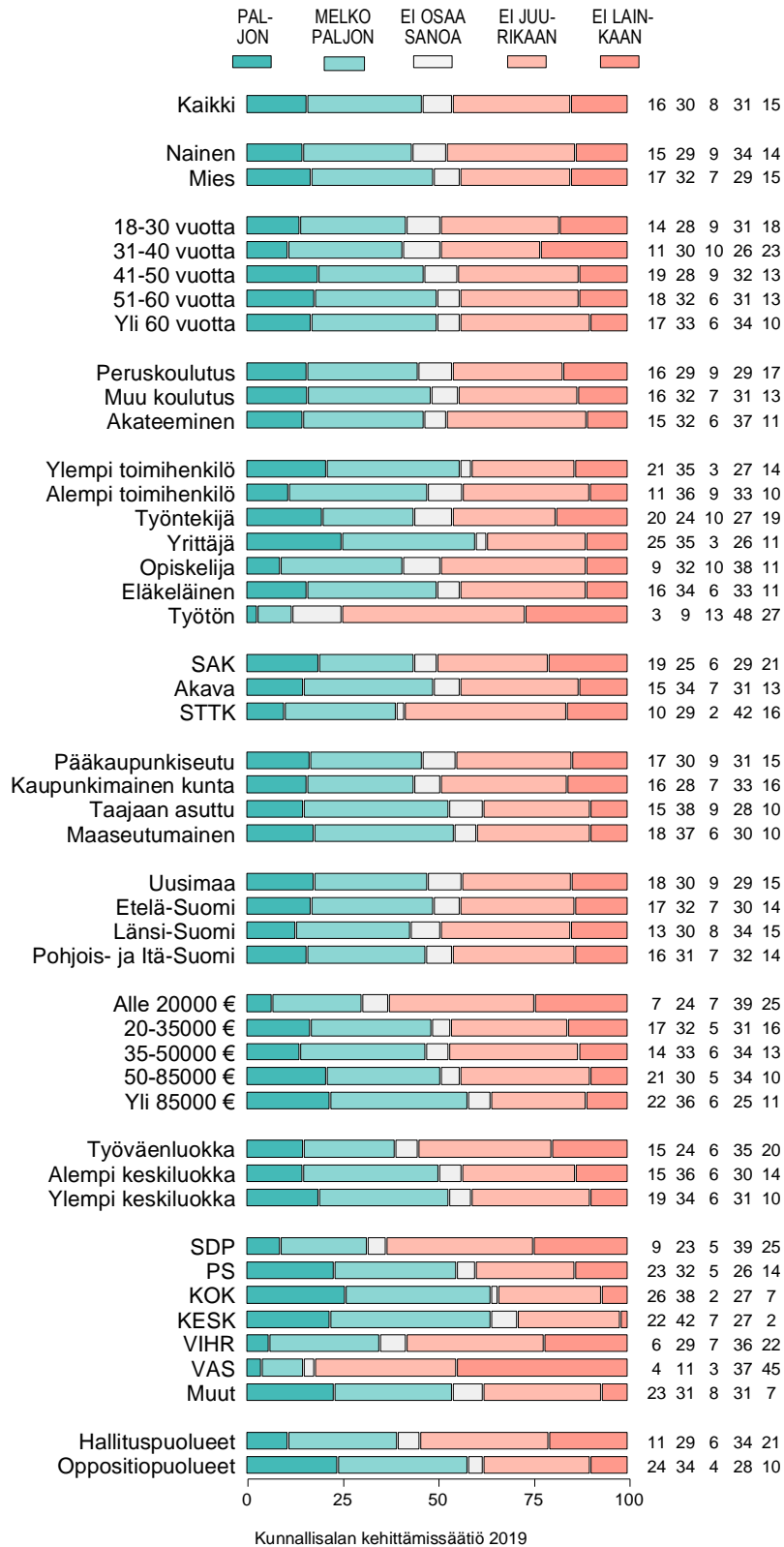

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2019

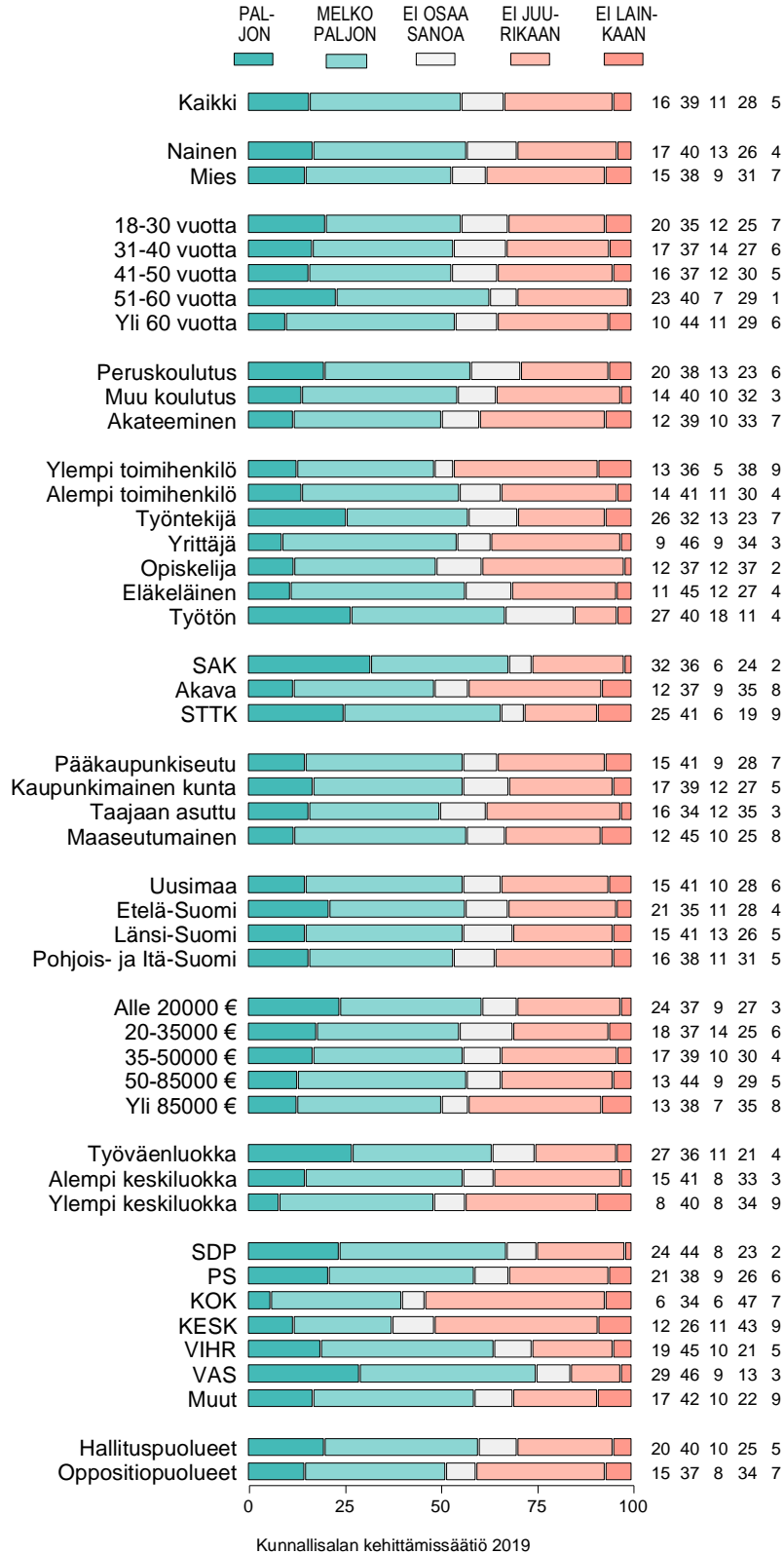
Kuvio 5-4. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIAT ESTÄVÄT TYÖLLISTYmistÄ: SO-
SIAALIEDUT JA TUET OVAT NIIN HYVIÄ, ETTÄ TYÖNTEKO
EI AINA KANNATA (%).

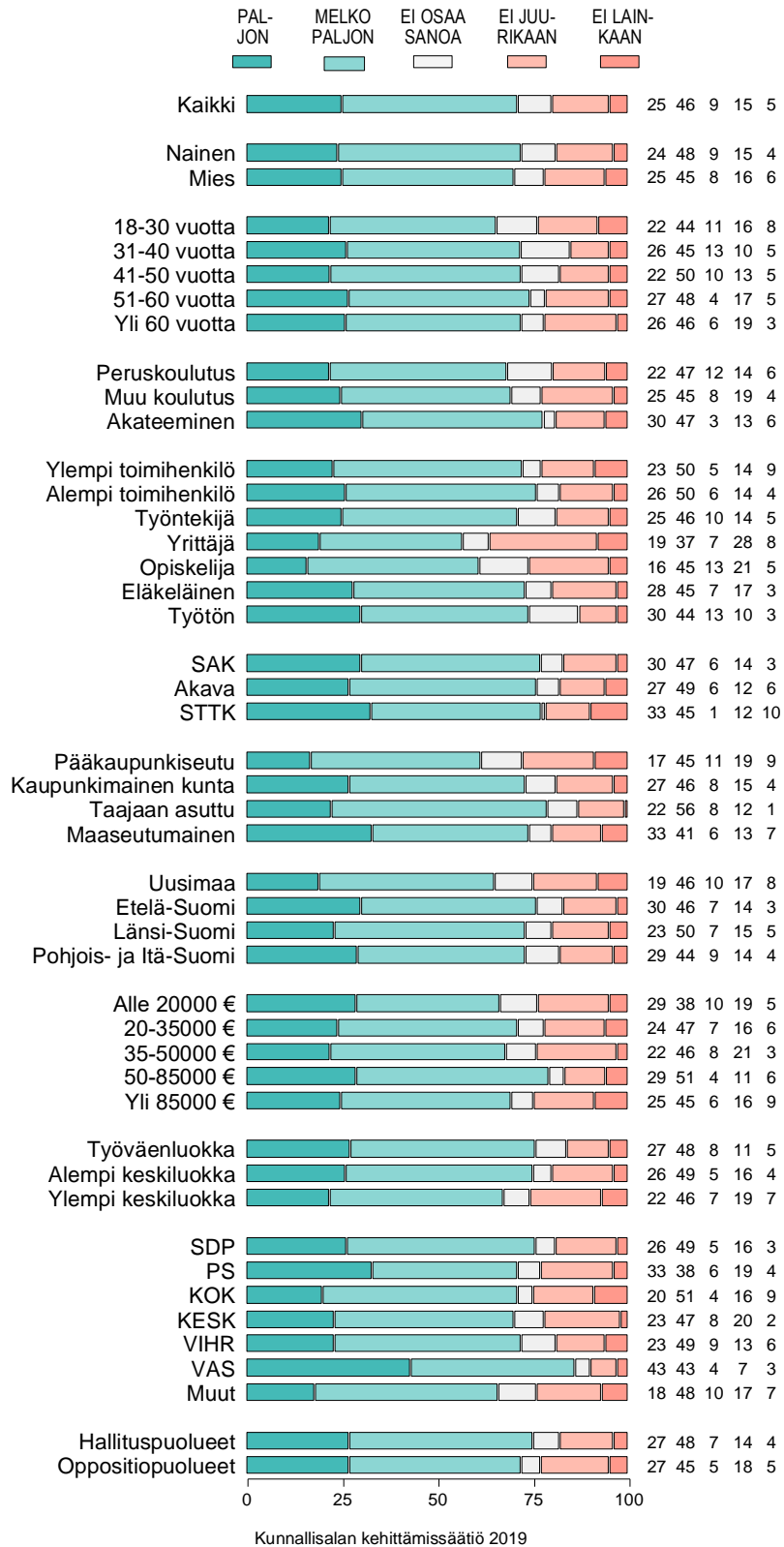
Kuvio 5-5. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIAT ESTÄVÄT TYÖLLISTYmistÄ: IHMISTEN HALUTTOMUUS OTTAA TYÖTÄ VASTAAN, SUORANAINEN LAISKUUS (%).

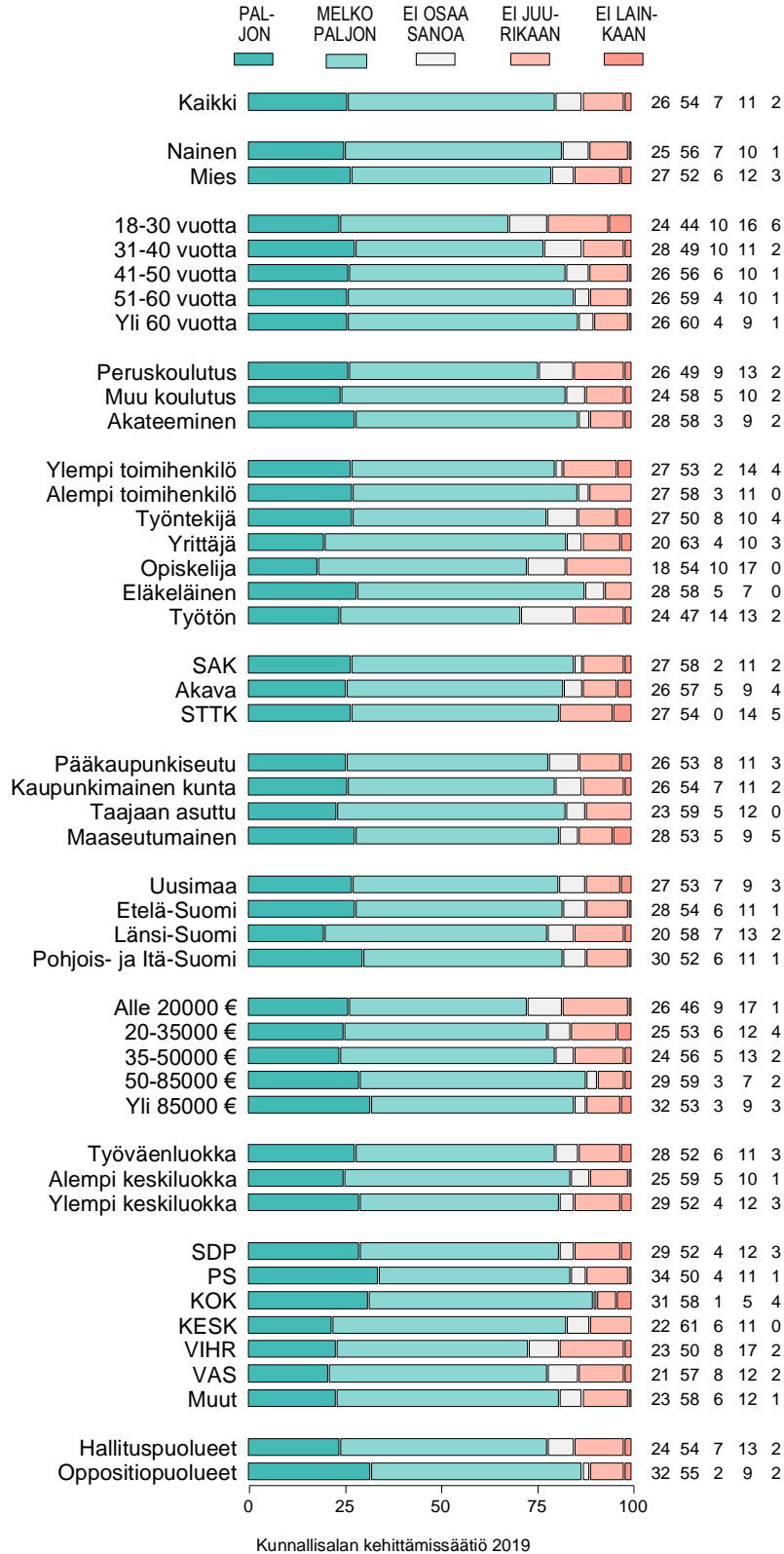
Kuvio 5-6. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIAT ESTÄVÄT TYÖLLISTYMIÄ:
TYÖNANTAJIEN ASEENTEET, EIVÄT HALUA PALKATA TYÖTÖMIÄ (%).

Kuvio 5-7. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIAT ESTÄVÄT TYÖLLISTYmistÄ: TYÖPAIKKOJA OMALLA ASUINPAIKKAKUNNALLA EI OLE (%).

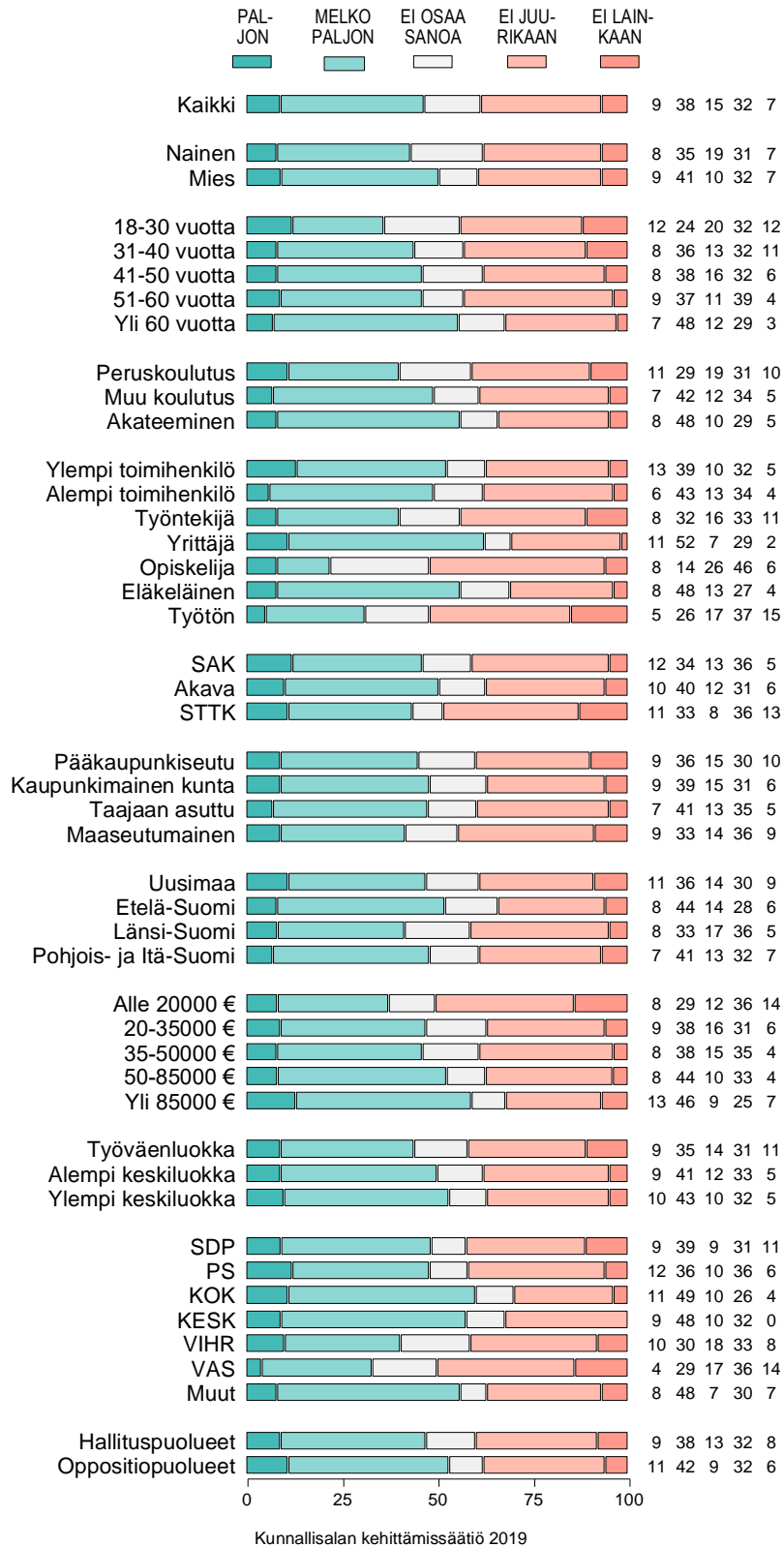

Kuvio 5-8. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIAT ESTÄVÄT TYÖLLISTYmistÄ: IHMISET EIVÄT HALUA MUUTTAA TOISELLE PAIKKAKUNNALLE TYÖN PERÄSSÄ (%).

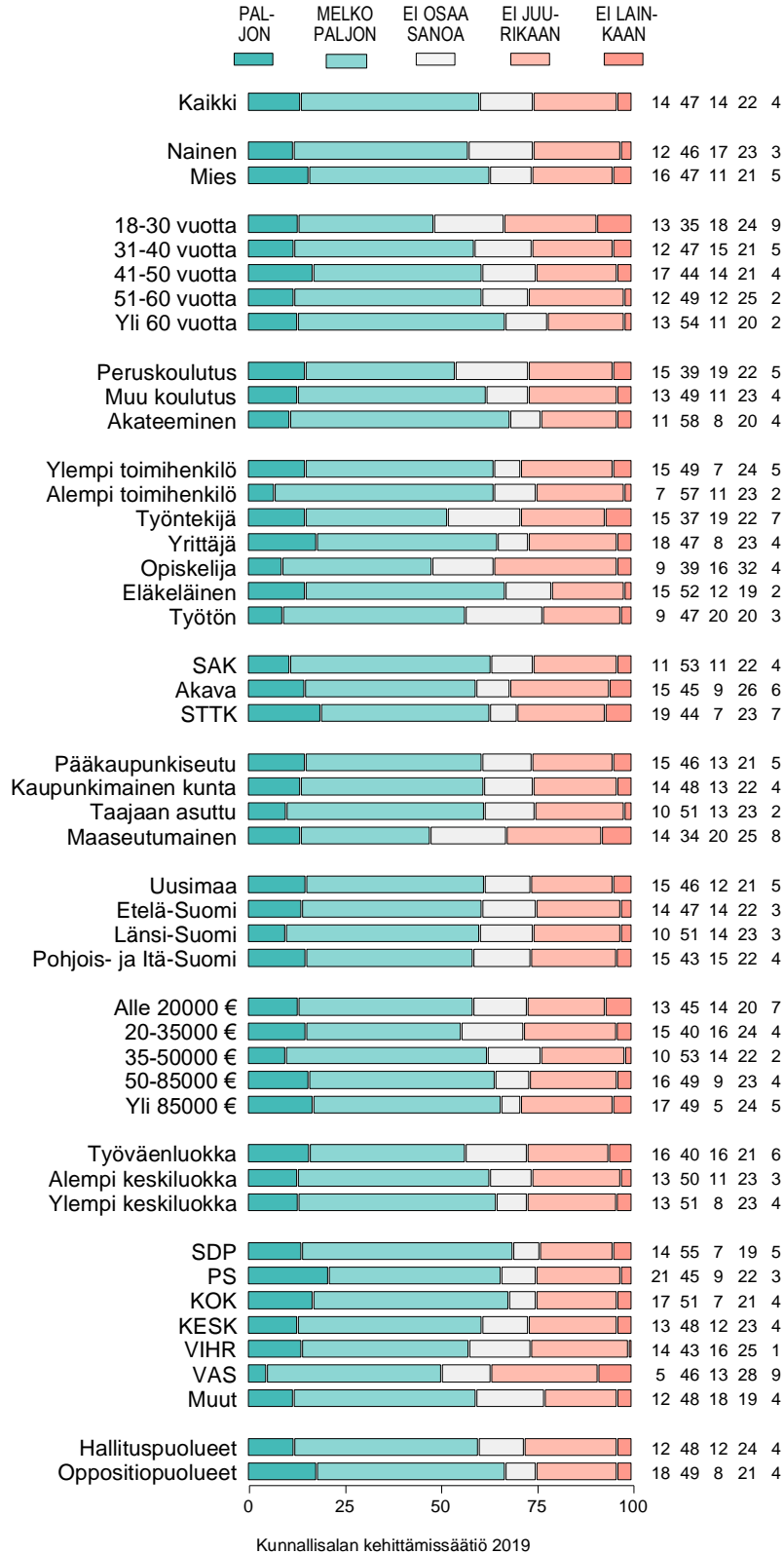

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2019

Kuvio 5-9. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIAT ESTÄVÄT TYÖLLISTYMISTÄ: TYÖNHAKIJOIDEN OSAAMINEN EI OLE TASOLLA, ETTÄ KANNATAISI PALKATA (%).

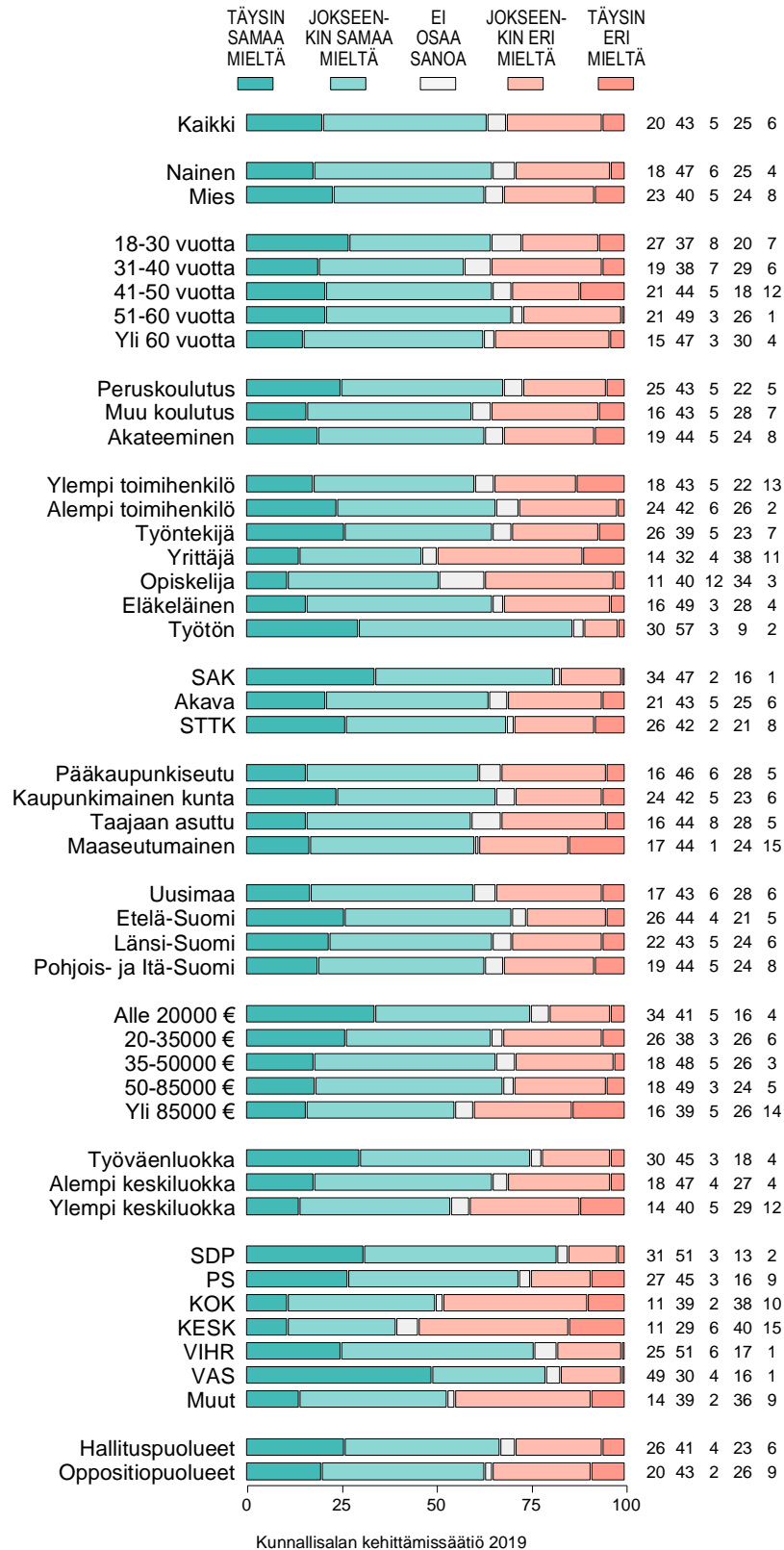

Kuvio 5-10. MISSÄ MÄÄRIN ERI ASIAT ESTÄVÄT TYÖLLISTYMISTÄ: IHMISIÄ ON KOULUTETTU VÄÄRILLE ALOILLE JA AMMATTEIHIN (%).

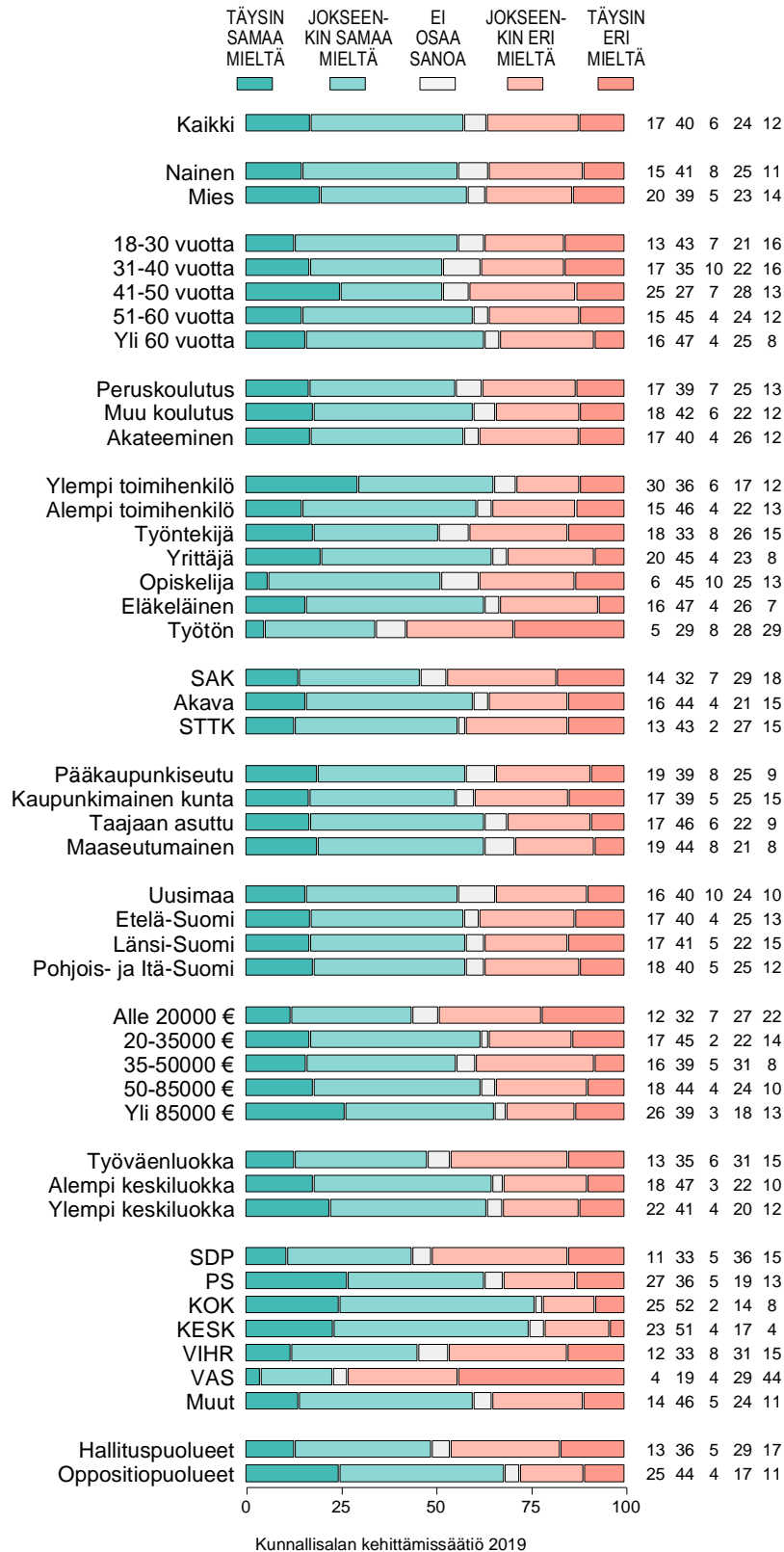

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2019

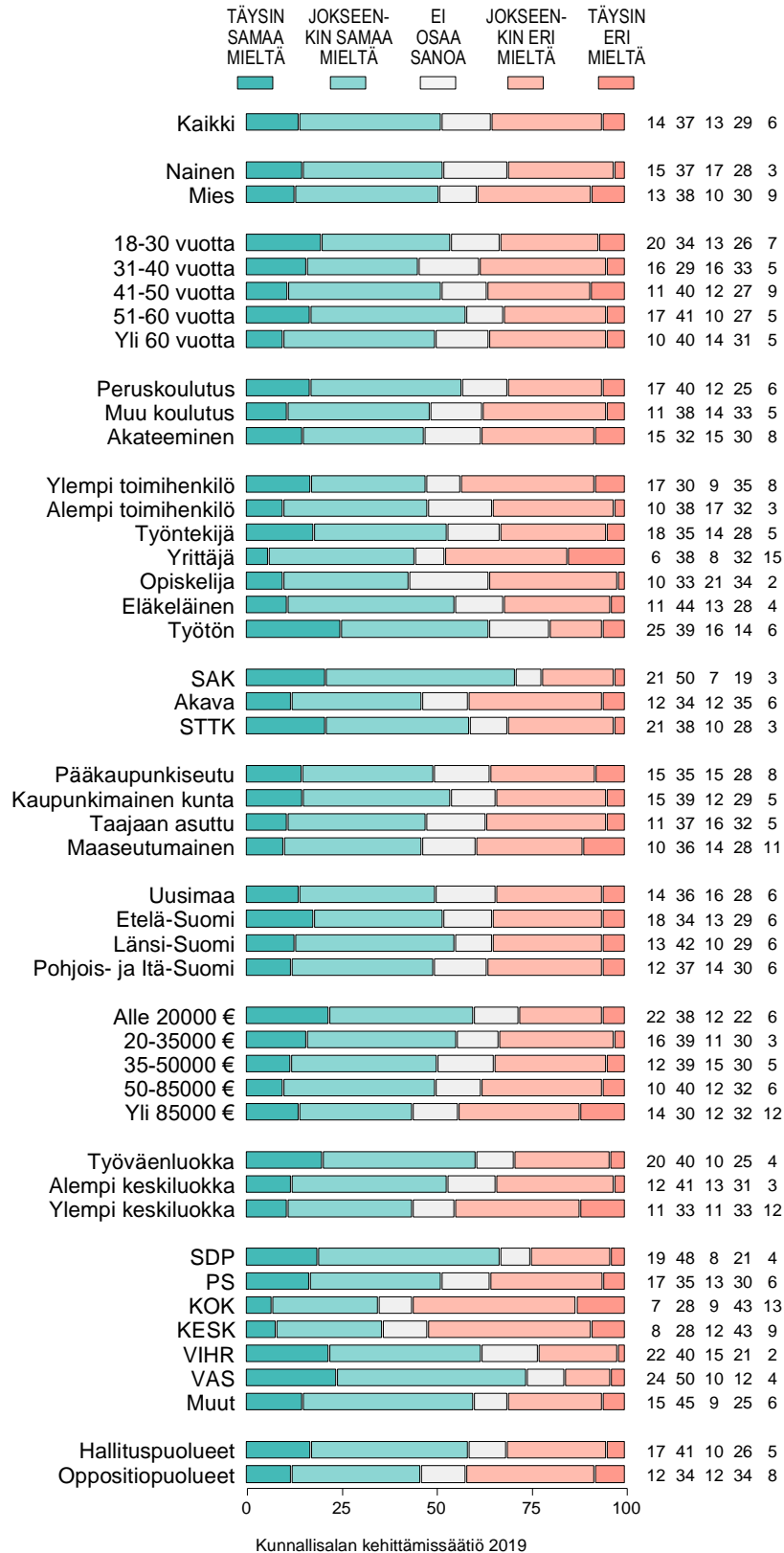
Kuvio 6-1. "Suomessa työttömyys ei johdu työttömien työhaluttomuudesta, vaan työpaikkojen puutteesta" (%).

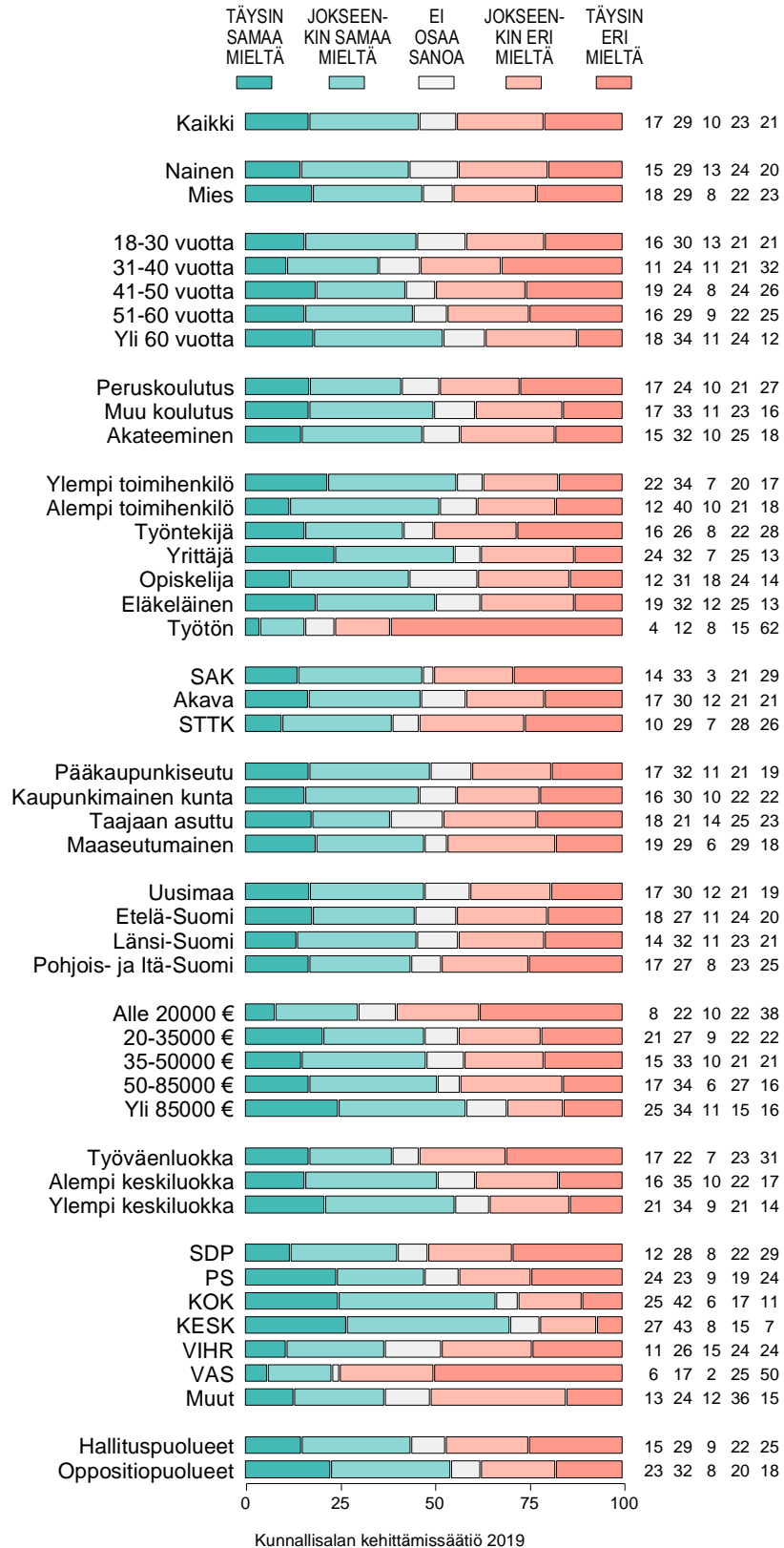
Kuvio 6-2. "Suomessa liian monet ihmiset karttavat töihin menoa, jos talous on muuten turvattu" (%).

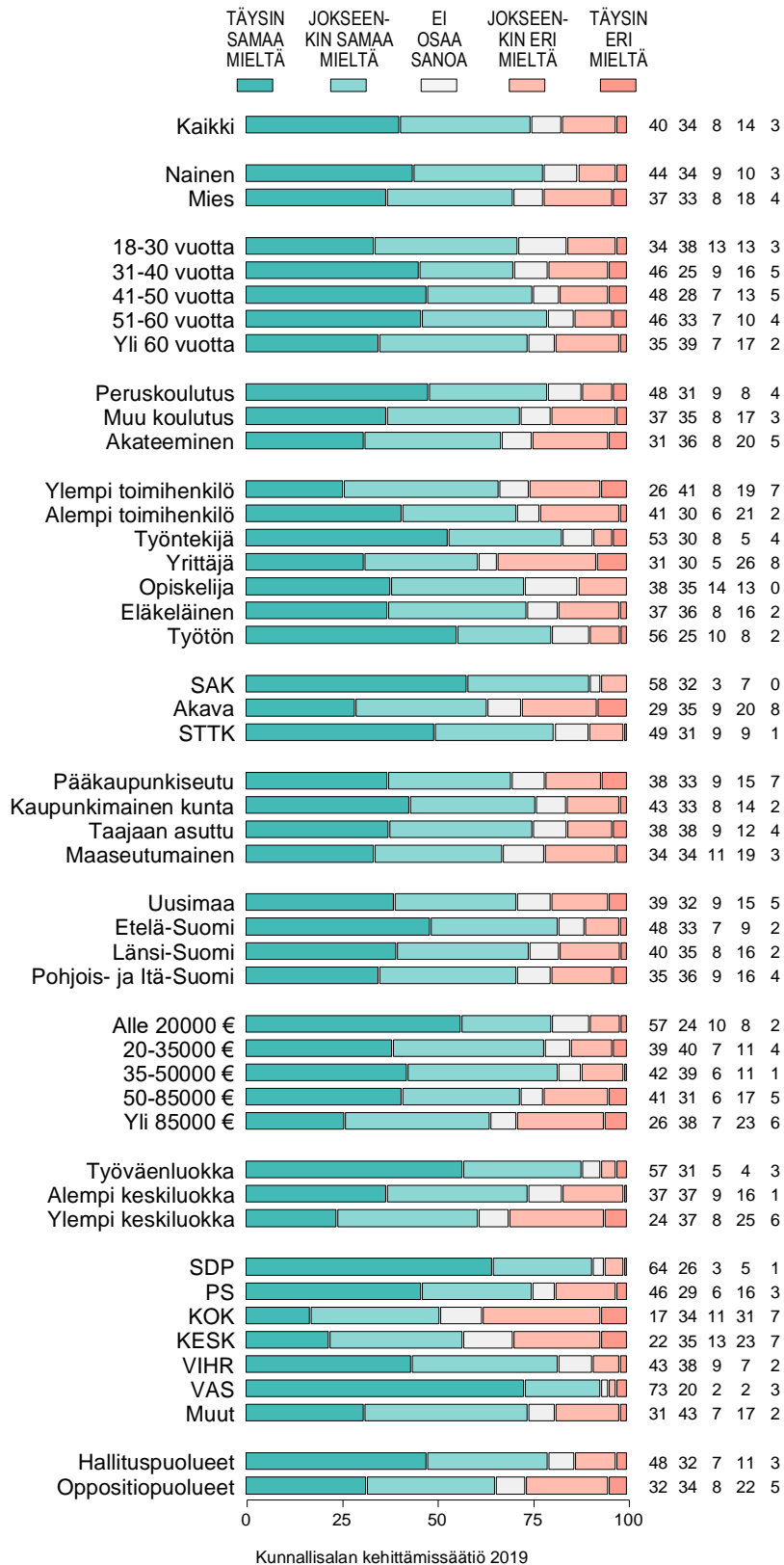
Kuvio 6-3. "Suomessa työnantajat välttelevät työn tarjoamista työttömille" (%).

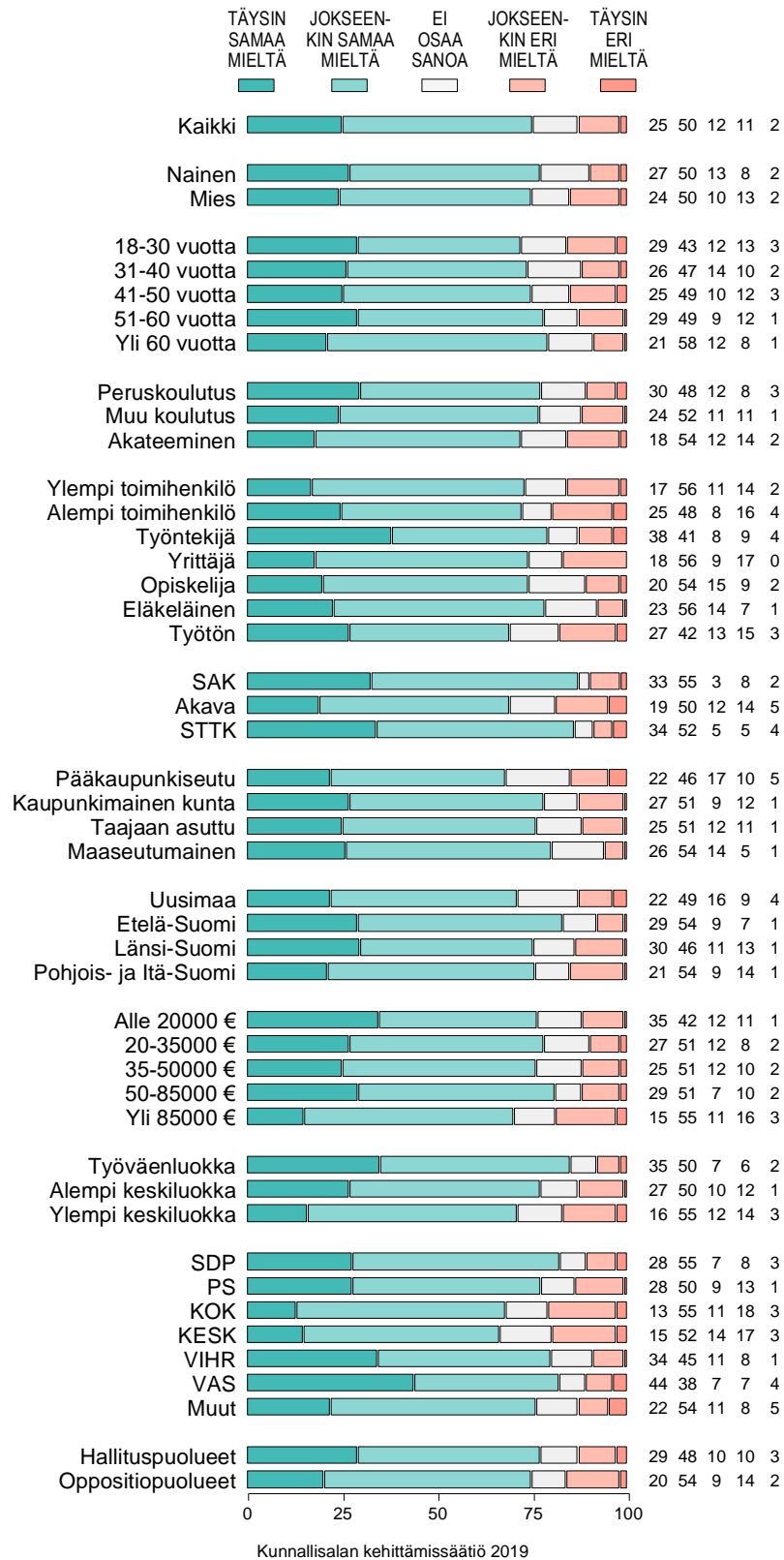
Kuvio 6-4. "Jos työtön kieltäytyy työvoimapalveluista, tulisi toimeentulotuet poistaa" (%).

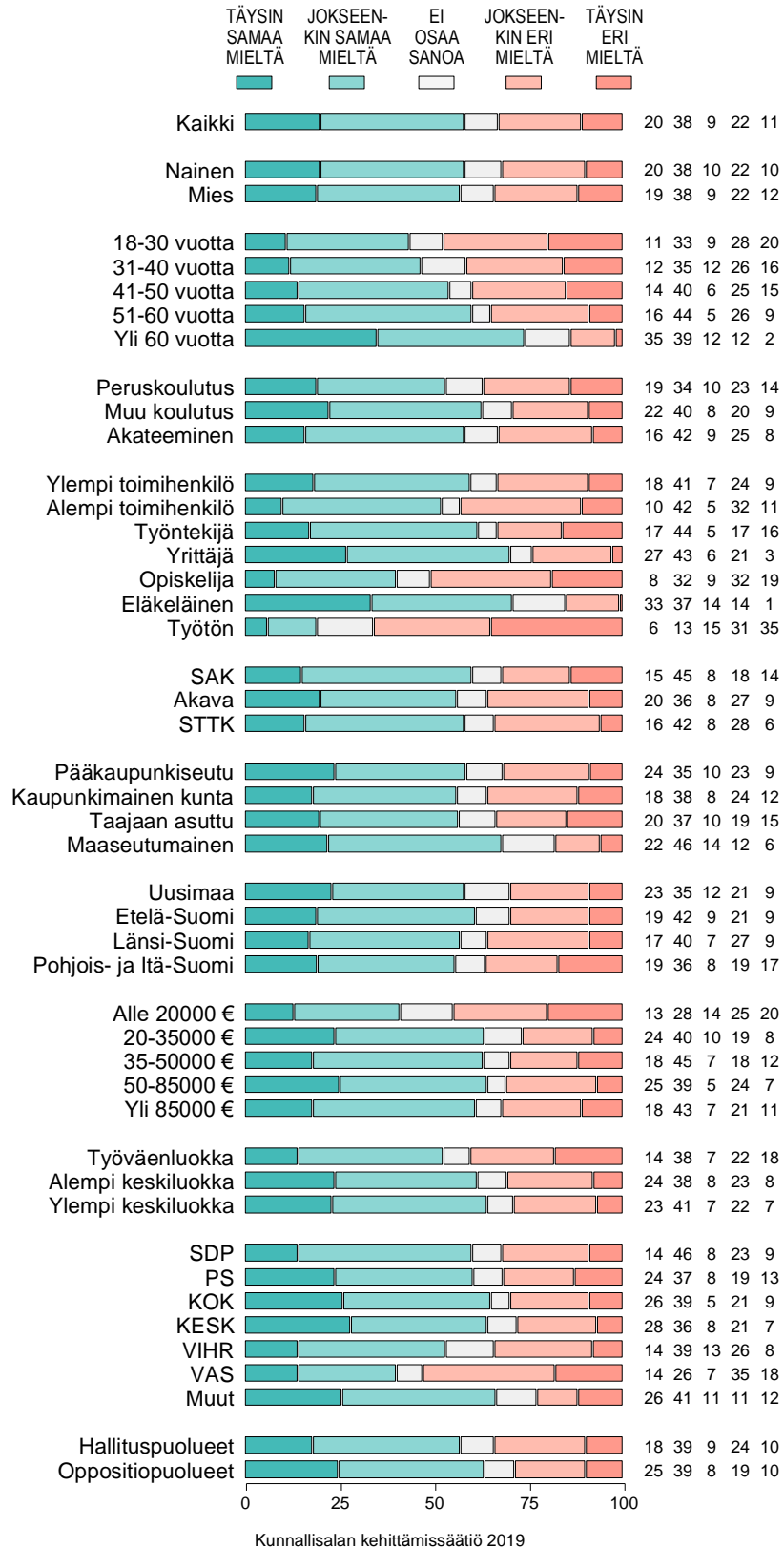
Kuvio 6-5. "Suomen työmarkkinat eivät kaipaa yhtään lisää pätkätoitä, etuuksien karsimista ja epävarmuutta" (%).

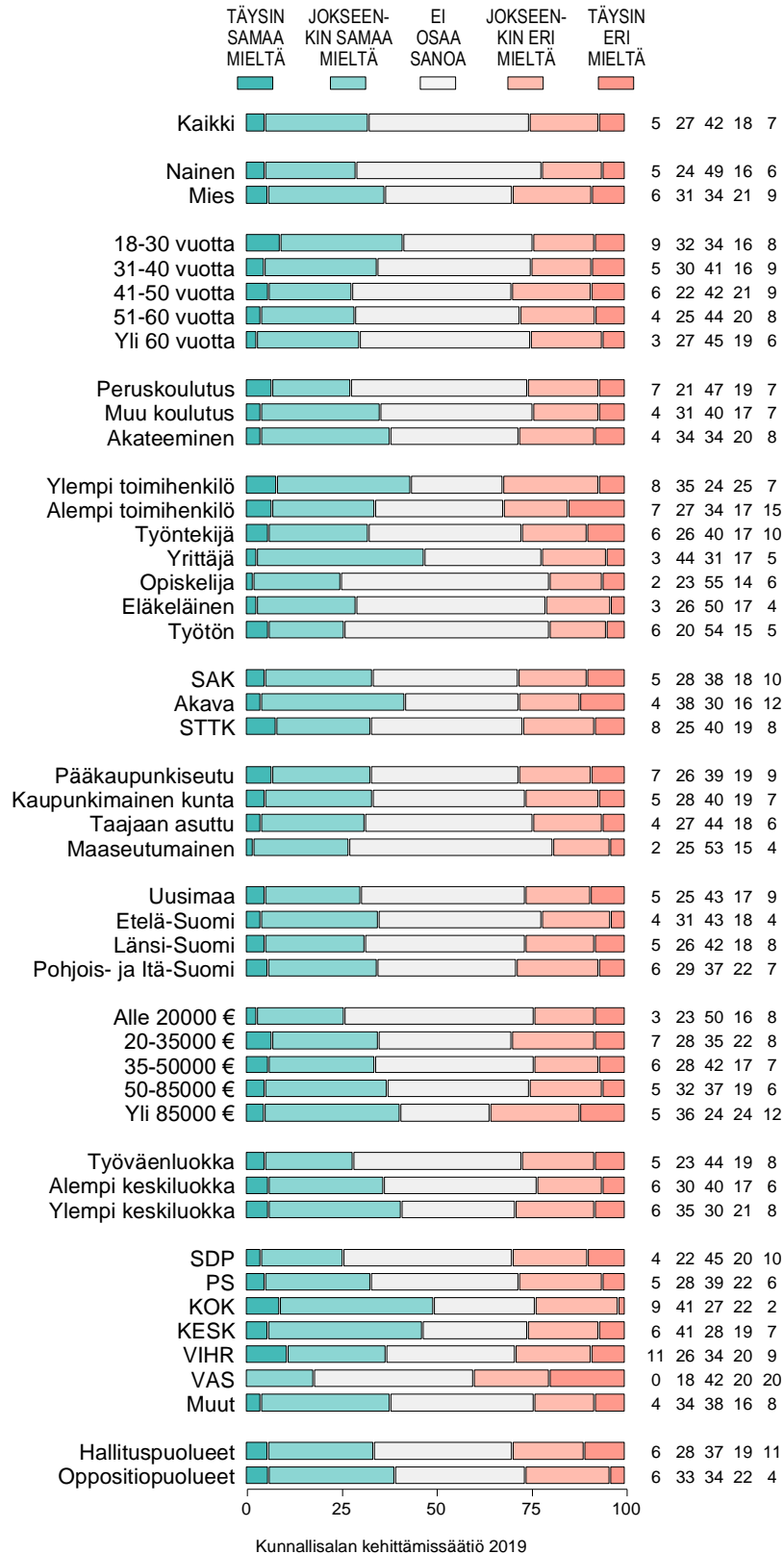
Kuvio 6-6. "Pitkäaikaistyöttömät tarvitsevat tehokasta kouluttautumista, mutta kukaan ei ole kiinnostunut maksamaan sitä" (%).

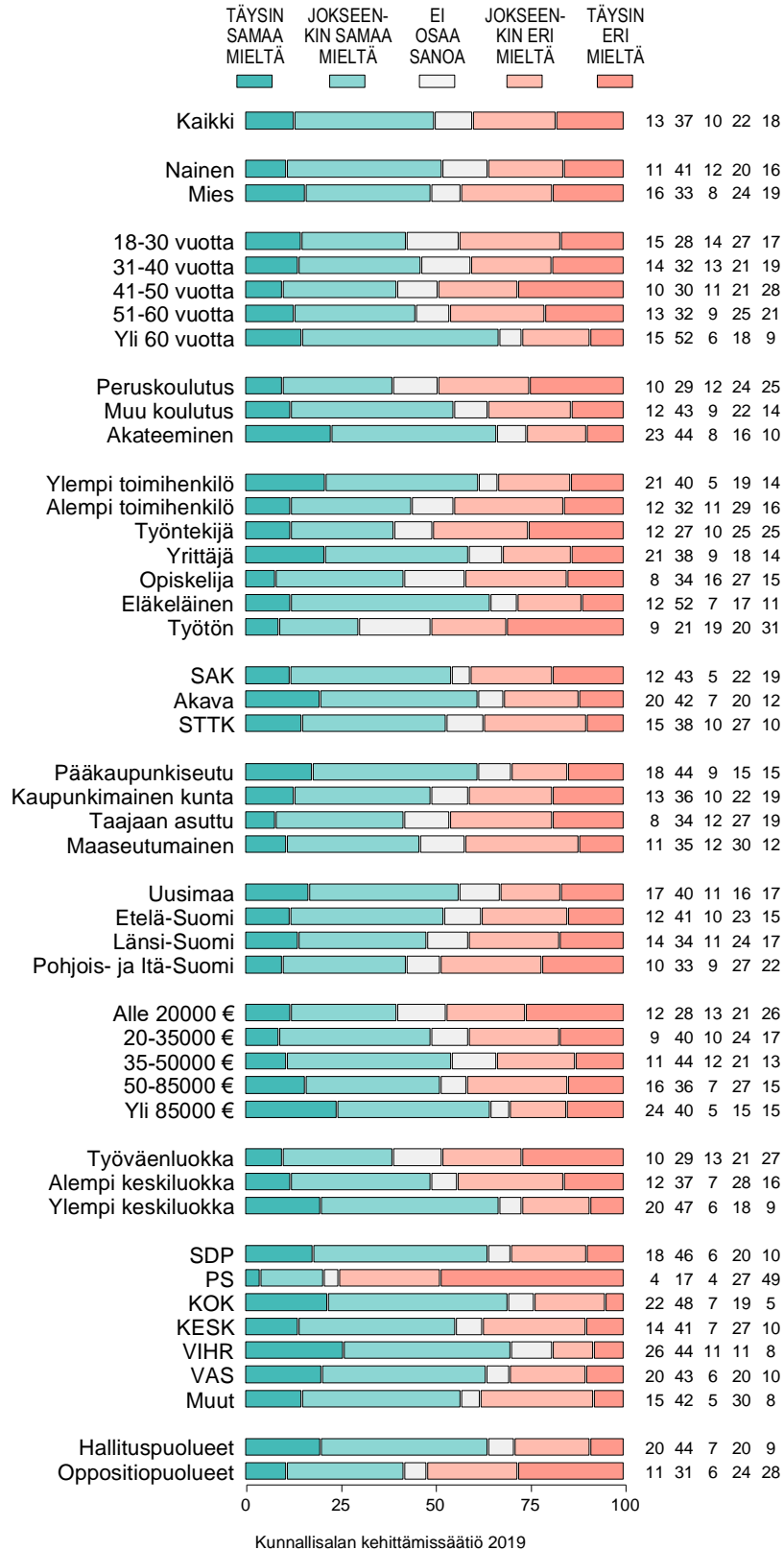
Kuvio 6-7. "Itse ottaisin vastaan mitä tahansa työtä, jos vaihtoehtona olisi työttömyys" (%).

Kuvio 6-8. "Alustatalouden työtehtävät, joihin tartutaan netin välityksellä, muuttavat työelämää ja työmarkkinoita ihmisten kannalta parempaan suuntaan" (%).

Kuvio 6-9. "Suomi tarvitsee lisää ulkomaalaisia työntekijöitä paikkaamaan työikäisen väestön vähentymistä ja syntyvyyden alentumista" (%).

Kuvio 6-10. "Tänne on turha houkutella ulkomaalaisia työntekijöitä kun työpaikat eivät tulevaisuudessa riitä edes suomalaisille itselleen" (%).

